

CUPRINS

PARTEA I DEZVOLTAREA INTEGRĂRII EUROPENE

CAPITOLUL I

APARIȚIA ȘI EVOLUȚIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE ȘI U.E.	15
1. Scurte considerații introductive	15
2. Crearea și dezvoltarea Comunităților Europene și a Uniunii Europene.....	18
2.1. <i>Etapa preliminară înființării Comunității Europene</i>	18
2.2. <i>Etapa înființării Comunității Europene</i>	19
2.2.1. <i>Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO)</i>	20
2.2.2. <i>Tratatele privind înființarea Comunității Economice Europene (CEE) și a Comunității Europene a Energiei Atomice (EURATOM)</i>	21
2.3. <i>Etapa crizei de consolidare a celor trei Comunități Europene</i>	24
2.4. <i>Etapa de dezvoltare a procesului de integrare</i>	25
2.4.1. <i>Aspecte ale evoluției economice și instituționale</i>	25
2.4.2. <i>Extinderea Comunităților Europene</i>	26
2.4.3. <i>Actul Unic European (AUE)</i>	32
2.4.4. <i>Tratatul de la Maastricht</i>	34
2.4.5. <i>Tratatul de la Amsterdam</i>	35
2.4.6. <i>Tratatul de la Nisa</i>	36
2.4.7. <i>Tratatul instituind o Constituție pentru Europa</i>	38
2.4.8. <i>Tratatul de la Lisabona</i>	38
I. TEST DE VERIFICARE ȘI CONSOLIDARE A CUNOȘTINȚELOR.....	43

CAPITOLUL II

DEFINIȚIA, IZVOARELE ȘI PRINCIPIILE DREPTULUI UNIONAL	45
1. Obiectul de studiu al Dreptului Uniunii Europene.....	45
2. Clasificare	46
3. Izvoarele dreptului unional	47
3.1. <i>Izvoare primare</i>	47
3.2. <i>Izvoare secundare</i>	48
3.3. <i>Izvoare complementare</i>	49
3.4. <i>Izvoare nescrise</i>	54
4. Principiile fundamentale ale dreptului UE.....	55
4.1. <i>Definiție</i>	55
4.2. <i>Categoriile de principii de drept unional</i>	56
4.3. <i>Principiile dreptului UE</i>	57
4.3.1. <i>Principiul atribuirii competențelor</i>	57
4.3.2. <i>Principiul împuternicirii implicite</i>	62
4.3.3. <i>Principiul subsidiarității</i>	63

4.3.4. Principiul proporționalității	70
4.3.5. Principiul echilibrului instituțional.....	73
4.3.6. Principiul cooperării instituționale (cooperării loiale).....	74
4.3.7. Principiul supremației (caracterului prioritar al dreptului unional față de dreptul național)	76
4.3.8. Principiul aplicării directe a dreptului unional.....	83
4.3.9. Principiul respectării drepturilor fundamentale ale omului.....	88
4.3.10. Principiul transparenței și democrației.....	93
5. JURISPRUDENȚA CJUE.....	95
II. TEST DE VERIFICARE ȘI CONSOLIDARE A CUNOȘTINȚELOR.....	104
CAPITOLUL III	
REGULI DE DREPT INSTITUȚIONAL AL UE	106
1. Obiect și conținut.....	106
1.1. Obiectul regulilor.....	106
1.2. Conținut. Regim aplicabil.....	106
1.2.1. Aplicarea în timp (regula <i>ratione temporis</i>).....	106
1.2.2. Aplicarea în spațiu (regula <i>ratio loci</i>).....	108
1.2.3. Aplicarea dreptului unional față de persoane (regula <i>ratione personae</i>).....	110
1.2.4. Aplicarea dreptului unional în raport cu sediul materiei (regula <i>ratione materie</i>).....	112
2. Procedura de modificare a tratatelor	112
2.1. Revizuirea tratatelor	112
2.1.1. Procedura de revizuire ordinară.....	113
2.1.2. Procedurile de revizuire simplificată.....	114
3. Retragerea voluntară din Uniune a unui stat membru sau excluderea unui stat membru din UE	116
4. Excluderea unui stat membru din UE.....	117
5. Personalitatea juridică a UE.....	119
6. Privilegii și imunități.....	121
7. Sediul UE	123
8. Regim lingvistic.....	123
9. Ordinea juridică unională.....	124
10. JURISPRUDENȚA CJUE	127
III. TEST DE VERIFICARE ȘI CONSOLIDARE A CUNOȘTINȚELOR	137
CAPITOLUL IV	
OBIECTIVELE UNIUNII EUROPENE	140
1. Considerații generale.....	140
2. Obiectivele fundamentale ale UE.....	141
IV. TEST DE VERIFICARE ȘI CONSOLIDARE A CUNOȘTINȚELOR.....	148
CAPITOLUL V	
CETĂȚENIA EUROPEANĂ	150
1. Considerații generale.....	150
2. Definiție	152

3. Conținutul cetățeniei europene.....	154
4. JURISPRUDENȚA CJUE.....	167
V. TEST DE VERIFICARE ȘI CONSOLIDARE A CUNOȘTINȚELOR	179

PARTEA A II-A INSTITUȚIILE UNIUNII EUROPENE

CAPITOLUL VI

INSTITUȚIILE PRINCIPALE ALE UNIUNII EUROPENE	183
1. Considerații generale.....	183
2. Instituțiile UE	185
2.1. <i>Parlamentul European</i>	185
2.1.1. <i>Componența Parlamentului European</i>	185
2.1.2. <i>Organizarea Parlamentului European</i>	187
2.1.3. <i>Președintele Parlamentului European</i>	187
2.1.4. <i>Biroul Parlamentului European</i>	188
2.1.5. <i>Conferința președinților</i>	189
2.1.6. <i>Conferința președinților de comisii</i>	189
2.1.7. <i>Conferința președinților de delegație</i>	189
2.1.8. <i>Grupuri politice</i>	190
2.1.9. <i>Comisiile și delegațiile interparlamentare</i>	190
2.1.10. <i>Atribuțiile Parlamentului European</i>	192
2.2. <i>Consiliul European</i>	197
2.2.1. <i>Componența și organizarea Consiliului European</i>	198
2.2.2. <i>Președinția Consiliului European</i>	199
2.2.3. <i>Atribuțiile Consiliului European</i>	200
2.2.4. <i>Modalitatea de adoptare a deciziilor</i>	200
2.3. <i>CONSILIUL</i>	201
2.3.1. <i>Componența și organizarea Consiliului</i>	201
2.3.2. <i>Președinția Consiliului</i>	202
2.3.3. <i>Secretariatul general</i>	204
2.3.4. <i>Comitetul Reprezentanților Permanenți (COREPER)</i>	204
2.3.5. <i>Comitete și grupuri de lucru</i>	205
2.3.6. <i>Modalitatea de adoptare a deciziilor</i>	206
2.3.7. <i>Atribuțiile Consiliului</i>	208
2.4. <i>Comisia</i>	209
2.4.1. <i>Constituirea Comisiei</i>	209
2.4.2. <i>Componența Comisiei</i>	209
2.4.3. <i>Președintele Comisiei</i>	210
2.4.4. <i>Colegiul Comisarilor</i>	211
2.4.5. <i>Atribuțiile Comisiei</i>	212
2.4.6. <i>Modalitatea de adoptare a deciziilor</i>	213
2.5. <i>Înaltul Reprezentant pentru Politică Externă și de Securitate Comună</i>	214
2.5.1. <i>Rolul Înaltului Reprezentant pentru Politică Externă și de Securitate Comună</i>	214

2.5.2. Atribuțiile Înaltului Reprezentant pentru Politică Externă și de Securitate Comună a Uniunii Europene.....	214
VI. TEST DE VERIFICARE ȘI CONSOLIDARE A CUNOȘTINȚELOR.....	216

CAPITOLUL VII

INSTITUȚII, ORGANE ȘI ORGANIZAȚII ALE UE.....	218
1. Curtea de Conturi a UE.....	218
1.1. Constituirea Curții de Conturi.....	218
1.2. Componenta Curții de Conturi.....	219
1.3. Organizarea Curții de Conturi.....	220
1.4. Competențele Curții de Conturi.....	221
2. Banca Centrală Europeană.....	223
2.1. Componenta Băncii Centrale Europene.....	223
2.2. Organizarea și competențele organelor decizionale ale Băncii Centrale Europene.....	224
2.2.1. Consiliul guvernatorilor.....	224
2.2.2. Comitetul executiv.....	225
2.2.3. Consiliul general.....	226
2.3.4. Comitetele Eurosistemului/ SEBC.....	227
3. Organele consultative ale UE.....	230
3.1. Comitetul Economic și Social.....	230
3.1.1. Componenta Comitetului Economic și Social.....	230
3.1.2. Organizarea Comitetului Economic și Social.....	231
3.1.3. Atribuțiile Comitetului Economic și Social.....	233
3.2. Comitetul Regiunilor.....	235
3.2.1. Componenta Comitetului Regiunilor.....	236
3.2.2. Organizarea și atribuțiile Comitetului Regiunilor.....	237
3.3. Banca Europeană de Investiții.....	241
3.3.1. Componenta și organizarea Băncii Europene de Investiții.....	241
3.3.2. Atribuțiile Băncii Europene de Investiții.....	242
3.4. EUROPOL.....	244
3.4.1. Componenta și organizarea Oficiului European de Poliție.....	244
3.4.2. Atribuțiile Europol.....	245
3.5. EUROJUST.....	246
3.5.1. Componenta și organizarea Eurojust.....	247
3.5.2. Atribuțiile și competențele Eurojust.....	248
3.6. Parchetul European.....	249
3.6.1. Componenta și organizarea Parchetul European.....	250
3.6.2. Atribuțiile EPPO.....	254
4. JURISPRUDENȚA CJUE.....	256
VII. TEST DE VERIFICARE ȘI CONSOLIDARE A CUNOȘTINȚELOR.....	265

CAPITOLUL VIII

ORGANELE UNIONALE DE JURISDICȚIE.....	267
1. Considerații generale.....	267
2. Curtea de Justiție a Uniunii Europene.....	267
2.1. Compunerea și organizarea CJUE.....	268

2.2. Competența CJUE.....	271
3. Tribunalul.....	275
3.1. Componenta și organizarea Tribunalului.....	276
3.2. Competența Tribunalului.....	277
4. Tribunalul Funcției Publice.....	278
4.1. Constituirea și componenta Tribunalului Funcției Publice.....	278
4.2. Competența Tribunalul Funcției Publice (TFP).....	280
5. JURISPRUDENȚA CJUE.....	281
VIII. TEST DE VERIFICARE ȘI CONSOLIDARE A CUNOȘTINȚELOR	291

CAPITOLUL IX

ACTELE JURIDICE ADOPTATE DE INSTITUȚIILE UNIONALE.....	293
1. Considerații generale.....	293
1.1. Metode legale formale utilizate pentru dezvoltarea politicilor unionale.....	293
1.2. Metodele de soft-law utilizate pentru dezvoltarea politicilor unionale	294
2. Instrumente juridice aflate la dispoziția instituțiilor UE.....	294
2.1. Actele juridice tipice.....	294
2.1.1. Categoriile de acte juridice tipice	295
2.2. Actele juridice unionale atipice.....	301
2.2.1. Categoriile de acte atipice	301
3. Motivarea și publicitatea actelor juridice ale instituțiile unionale	302
3.1. Obligația de motivare a actelor juridice unionale.....	303
3.2. Publicitatea actelor legislative adoptate de instituțiile unionale.....	303
4. Procedura de luare a deciziilor în vederea adoptării actelor unionale	304
4.1. Procedura tradițională	304
4.2. Procedura de consultare.....	305
4.3. Procedura de conciliere	306
4.4. Procedura de cooperare	306
4.5. Procedura codeciziei	306
4.6. Avizul conform.....	308
5. Procedura de adoptare a actelor unionale	308
5.1. Actele Comisiei.....	308
5.2. Actele Consiliului și Parlamentului European.....	309
5.3. Actele Consiliului European	311
6. JURISPRUDENȚA CJUE.....	311
IX. TEST DE VERIFICARE ȘI CONSOLIDARE A CUNOȘTINȚELOR.....	320

PARTEA A III-A CONTENCIOSUL UNIUNII EUROPENE

CAPITOLUL X

PROCEDURA JUDICIARĂ ÎN FAȚA INSTANȚELOR UNIONALE	323
1. Considerații introductive	323
2. Caracteristicile procedurii judiciare	323
3. Asistarea în fața instanțelor unionale.....	324
4. Regimul lingvistic.....	325

5. Termenul de introducere a acțiunii.....	326
6. Etapele procedurii	327
7. Hotărârile Curții de Justiție a Uniunii Europene.....	332
8. Procedura în fața Tribunalului.....	333
9. Procedura în fața TFP	334
10. Forme speciale de procedură utilizate în fața instanțelor unionale.....	335
10.1. <i>Proceduri speciale în fața Curții de Justiție</i>	337
10.1.1. <i>Suspendarea executării actului atacat</i>	337
10.1.2. <i>Măsurile provizorii</i>	337
10.1.3. <i>Chestiuni prelabile</i>	338
10.1.4. <i>Intervenția</i>	338
10.1.5. <i>Pronunțarea hotărârii în absența</i>	339
10.1.6. <i>Proceduri speciale de reexaminare</i>	339
10.1.7. <i>Cererea pentru obținerea unei formule executorii privind executarea bunurilor</i>	340
10.1.8. <i>Cereri pentru interpretare</i>	340
10.2. <i>Proceduri speciale în fața Tribunalului</i>	341
10.2.1. <i>Procedura măsurilor provizorii</i>	341
10.2.2. <i>Procedura accelerată</i>	341
10.2.3. <i>Declinare de competență</i>	342
10.2.4. <i>Competența Tribunalului</i>	342
10.2.5. <i>Reexaminarea hotărârilor Tribunalului</i>	342
10.3. <i>Proceduri speciale în fața Tribunalului Funcției Publice</i>	343
X/1. TEST DE VERIFICARE ȘI CONSOLIDARE A CUNOȘTINȚELOR	344
X/2. TEST DE VERIFICARE ȘI CONSOLIDARE A CUNOȘTINȚELOR	346

CAPITOLUL XI

CONTROLUL JURISDIȚIONAL AL ACTELOR UNIONALE.....	348
1. Acte juridice ce pot face obiectul controlului jurisdicțional	348
2. Acte juridice ce nu pot fi supuse controlului judiciar	349
3. Cauzele de nelegalitate a actelor unionale	349
3.1. <i>Necompetența</i>	349
3.2. <i>Încălcarea cerințelor procedurale esențiale</i>	351
3.3. <i>Încălcarea tratatelor</i>	352
3.4. <i>Încălcarea oricăror reguli de drept privind aplicarea tratatelor</i>	353
3.5. <i>Abuzul de putere</i>	353
4. Căi de contestare a actelor unionale	354
4.1. <i>Acțiunea în anulare</i>	355
4.1.1. <i>Considerații generale. Definiție</i>	355
4.1.2. <i>Categoriile de acte ce pot face obiectul acțiunii în anulare</i>	356
4.1.3. <i>Categoriile de reclamânți și pârâți</i>	357
4.1.4. <i>Acte ce pot face obiectul acțiunii în anulare</i>	360
4.1.5. <i>Motive de nelegalitate</i>	362
4.1.6. <i>Termene și efectul introducerii acțiunii</i>	362
5. JURISPRUDENȚA CJUE.....	363
XI. TEST DE VERIFICARE ȘI CONSOLIDARE A CUNOȘTINȚELOR.....	374

CAPITOLUL XII

ACȚIUNEA ÎN CONSTATAREA ABȚINERII NEJUSTIFICATE.....	376
1. Considerații generale.....	376
2. Categoriile care au legitimitate procesuală pasivă.....	377
3. Categoriile care au legitimitate procesuală activă.....	377
4. Condiții pentru introducerea recursului în carență.....	377
5. Procedura.....	378
6. Efectele hotărârii.....	380
7. HOTĂRĂRI PRELIMINARE.....	380
7.1. Consideratii generale.....	380
7.2. Caracteristicile procedurii.....	381
7.3. Particularitățile trimerilor preliminare.....	381
7.4. Instanțele naționale abilitate sau obligate să facă trimeri.....	384
7.5. Procedura în fața CJUE.....	387
7.6. Efectele hotărârii preliminare.....	388
8. EXCEPȚIA DE NELEGALITATE.....	389
8.1. Considerații generale.....	389
8.2. Condiții de admisibilitate.....	389
8.3. Acte care pot fi atacate cu excepția de nelegalitate.....	391
8.4. Efectele admiterii excepției de nelegalitate.....	391
9. JURISPRUDENȚA CJUE.....	392
XII.TEST DE VERIFICARE ȘI CONSOLIDARE A CUNOȘTINȚELOR.....	403

CAPITOLUL XIII**CONTROLUL JUDICIAR ASUPRA ACȚIUNILOR STATELOR MEMBRE**

ALE UNIUNII EUROPENE.....	405
1. Generalități.....	405
2.Noțiunea de neîndeplinire a obligațiilor.....	406
3. Natura neîndeplinirii obligațiilor.....	409
4. Legitimitatea procesuală activă și pasivă.....	410
5. Modalități de declanșare a procedurii.....	411
6. Controlul exercitat de Comisie și cel realizat de CJUE.....	412
7. Temeinicia acțiunii.....	417
8. Efectele deciziei CJUE.....	417
9. JURISPRUDENȚA CJUE.....	419
XIII. TEST DE VERIFICARE ȘI CONSOLIDARE A CUNOȘTINȚELOR.....	435

CAPITOLUL XIV**ALTE CAZURI DE EXERCITARE A CONTROLULUI JUDICIAR.....**

1. Acțiunea în răspundere extracontractuală.....	437
1.1. Generalități.....	437
1.2 Condițiile de antrenare a răspunderii extracontractuale a UE.....	438
1.3. Legitimitatea procesuală în cadrul acțiunii în despăgubire.....	441
1.4. Antrenarea răspunderii în despăgubire. Termen de introducere a acțiunii.	
Temeinicia acțiunii.....	441
2. Acțiunile în legătură cu serviciul introduse de funcționarii UE.....	445
2.1. Generalități.....	445

2.2. <i>Natura contenciosului funcției publice europene</i>	445
2.3. <i>Legitimitatea procesuală în cazul litigiilor introduse de funcționarii UE</i>	446
2.4. <i>Condiții de admisibilitate a acțiunii</i>	446
3. Acțiunea în arbitraj.....	447
3.1. <i>Generalități</i>	447
3.2. <i>Calitate procesuală activă sau pasivă</i>	447
4. Acțiunea pentru obținerea avizelor.....	448
5. Acțiunea contra sancțiunilor pecuniare	448
6. JURISPRUDENȚA CJUE.....	448
XIV. TEST DE VERIFICARE ȘI CONSOLIDARE A CUNOȘTINȚELOR.....	460
BIBLIOGRAFIE	463